

такому невеликому осередку, як сім'я. Домашнє насильство давно перестало бути суто сімейною проблемою і потребує державного втручання, особливо в часи пандемії, коли кількість даних кримінальних правопорушень стала стрімко зростати. Тому питання вдосконалення кримінального законодавства в частині вказаного протиправного діяння є, як ніколи, актуальним і потребує підвищеної до себе уваги.

Література

1. Кримінальний кодекс України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n875> (дата звернення: 12.02.2022).

2. Венедіктова І.В. Генпрокурор оголосила протидію домашньому насиллю пріоритетом роботи прокуратури на 2021 рік. URL: https://pol.gov.ua/ua/video.html?_m=publications&_c=view&_t=rec&id=292834# (дата звернення: 12.02.2022).

3. Садонцева Л.К. Кримінальна відповідальність за домашнє насильство в Україні та зарубіжному праві: порівняльний аналіз. *Молодий вчений*. 2019. № 4 (1). С. 149-153.

УДК 343.1(043.2)

Михайличенко В.Г., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Державний торговельно-економічний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Шведова Г.Л., к.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРИВАТНОГО ОБВИНУВАННЯ

Відповідно до ст. 22 ЗУ «Про прокуратуру», прокурор підтримує державне обвинувачення в судовому провадженні щодо кримінальних правопорушень, користуючись при цьому правами і виконуючи обов'язки, передбачені Кримінальним процесуальним кодексом України (далі КПК України) [1]. При цьому, в КПК України сторона обвинувачення і потерпілий визначені як окремі сторони кримінального провадження і мають різні процесуальні статуси під час судового розгляду в порядку кримінального провадження.

Також, відповідно до ч. 1, 5 ст. 340 КПК України, якщо в результаті судового розгляду прокурор дійде переконання, що пред'явлене особі обвинувачення не підтверджується, він після виконання вимог статті 341 цього Кодексу повинен відмовитися від підтримання державного обвинувачення і викласти мотиви відмови у своїй постанові, яка долучається до матеріалів кримінального провадження. Копія постанови надається обвинуваченому, його захиснику, потерпілому, його представнику та законним представникам, а також представнику

юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження. У випадку, передбаченому частиною третьою цієї статті (потерпілий висловив згоду на підтримання обвинувачення в суді), кримінальне провадження за відповідним обвинуваченням набуває статусу приватного і здійснюється за процедурою приватного обвинувачення [2].

Варто відзначити, що в положенні ч. 1 ст. 340 КПК України, надано широкі дискреційні повноваження прокурору. З одного боку, це потрібно тому, що неможливо передбачити всі можливі варіанти, коли треба відмовитися від підтримання державного обвинувачення. З іншого боку, відсутність чітких підстав для відмови прокурором від підтримки державного обвинувачення в суді часто призводить до конфліктів між потерпілими і прокурорами, оскільки останні можуть в будь-який момент відмовитися від подальшої підтримки державного обвинувачення в суді без згоди перших. На жаль, така практика є доволі поширеною і призводить до порушення прав потерпілих.

Можливим виходом може бути приватне обвинувачення, яке закріплене в главі 36 КПК України однак і тут наявна проблема, зазначена вище. В ст. 478 КПК України зазначено, що потерпілий має право подати до слідчого, дізнавача, прокурора, іншої службової особи органу, уповноваженого на початок досудового розслідування, заяву про вчинення кримінального правопорушення [2]. При цьому, подальше провадження відбувається за загальними правилами кримінального провадження, встановленого КПК України. Таким чином, потерпілий не набуває жодних додаткових можливостей для здійснення обвинувачення. Потерпілий має сподіватися на те, що прокурор захоче довести досудове розслідування до подання обвинувального акту до суду і що під час самого судового процесу доведе цю справу до логічного завершення. При цьому всьому, потерпілому не надається жодних важелів контролю за тим, як буде проходити ця справа. І постає питання – чи це справді приватне обвинувачення чи державне обвинувачення, ініційоване приватною особою?

З одного боку, такий порядок може бути виправданим через те, що розглядаючи ці справи за загальним порядком, дотримується принцип справедливості і рівності перед законом. Оскільки, у випадку спеціального розгляду справи, приватне обвинувачення можна було би використовувати як засіб залякування. Також, зважаючи на завантаженість судової системи, такий фільтр не дає можливість ще більше перевантажувати цю систему. Проте, спеціальний порядок міг би захистити вразливі верстви населення, оскільки в порядку приватного обвинувачення розглядаються справи про домашнє насильство, про ухилення від сплати аліментів тощо.

В країнах англо-саксонської системи права основну роль обвинувачення виконує прокурор. Однак у приватної особи чи адвоката є

можливість стати обвинувачами в кримінальних справах. Як зазначає В.О.Гринюк, рішення про обвинувачення приймається, за загальним правилом, службою аторнеїв. При цьому, слід враховувати, що обвинувачем може бути приватна особа або адвокат [3, ст. 310]. Схожа практика починає з'являтися і в українському правовому полі, з'являються адвокатські фірми, що спеціалізуються на питаннях приватного обвинувачення, того, які документи необхідно для цього підготувати і як довести справу до суду і до логічного завершення.

Отже, на нашу думку, законодавче закріплення англо-саксонської форми приватного обвинувачення могло б значно підвищити якість вирішення кримінальних справ, оскільки будуть відсутні конфлікти між потерпілими і прокурорами і потерпілі будуть напряму зацікавлені у вирішенні тих чи інших кримінальних справ, і матимуть реальні можливості для реалізації і вирішення цих кримінальних справ.

Література

1. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

3. Гринюк В.О. Порівняльно-правові аспекти порядку реалізації функції обвинувачення у країнах англо-американської та континентальної правових систем. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 5. С. 308-312. URL: <http://nvppp.in.ua/vip/2016/5/65.pdf>

УДК 343.2(043.2)

Місько Д.О., здобувачка вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Александрова М.В., старший викладач

АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Інститут відповідальності юридичних осіб – це відносна новела кримінального законодавства України, що давно відома в інших країнах світу, а особливо країнам англосаксонської та романо-германської правових сімей. На перший погляд зазначена тема притягнення юридичної особи до кримінальної відповідальності мала б стати досить актуальною у суспільстві з моменту прийняття Закону України № 314-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання